

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Leoner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Appellke Nachf. Anton Oppelk.
 În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolyl & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o secțiune garsonă pe o coloană 3 er. și 30 er. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tariful și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o secziă 10 er. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U L L X I I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminică 3 franci.
 Se prenumără la toate oficiile postale din țara și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 269.

Brașov, Sâmbătă 4 (16) Decembrie.

1899.

Funcționarii la noi.

Este în general cunoscut, că la noi funcționarii publici nu sunt în clar cu starea lor față de cetățeni și că superiorii lor nu-și iau osteneala să-i clarifice în asta privință și să le dea îndrumările de lipsă. O fi, că nici acești superiori nu sunt în clar cu poziția ce opacă și cu adevărata lor datorință față de public, de aceea întârziă a lumina și îndruma la ordine pe subalterni. Lucrul stă cam așa, că „orbul conduce pe cel fără vedere.“

Nici în Turcia nu tratăză direcțorii cu publicul ca la noi. Mergă numai cineva pe la direcțiile din Ardeal și va vedea, cum „omenesc“ acolo pe Român „domnii“, cari trăesc din sudorea lui. Dér cam așa va fi și în Ungaria superioară, chiar și pe plaiu. Nu de mult vedurăm din cazul dela Mocia, de ce crușimii barbare sunt capabili domnii solgăbirii chiar și față cu cei de-un sânge cu ei; d'apoi față cu cei de alte neamuri, cari după convingerea patrioților brevetaiți numai pacoste sunt în această țără!

Cum nu vor face de acestea cu poporul de rând, când și față de cetățenii culți își permit fel de fel de volnicii, ba și impertinente, mai ales de cele cu colorit patriotic.

Nisce păcătoși și nevoiași de poștași, cari de abia știu scrie și cunosc numerii, își refuză primirea epistolelor, decât acelea nu sunt adresate unguresce; poți apoi umbra, ca dela Ana la Caiafa, ca să capeți satisfacția! Pe la gările căilor ferate se nu te pună păcatele să ceri bilet în limba ta românească, că „patrioticul“ cassar își ține de datorință nici să nu stea de vorbă cu tine. Nici cel mai rutinat dintre ei nu se poate rețină să nu te examineze, că ore nu ști unguresce, și să nu-ți esplice, că suntem datori, „trăind în

țera-ungurescă“, a vorbi cum le place Maghiarilor, ér nu cum ne place nouă.

Dér ce să mai vorbim de impiegații mititei de pe la poștele și gările reg. ung., când étă avem ilustrațiunea cea mai eclatantă a tractării cu ómenii și cu publicul în cele ce s'au petrecut cu ocaziunea pertractării procesului în afacerea colectei fondului Iancu la tribunalul din Alba-Iulia!

Cetind cele ce s'au scris despre tonul și modul, cum a condus președintele acelui tribunal pertractarea, precum și insultele, ce și-a permis procurorul, făcut din conte scăpat, a-le arunca în fața unui popor al țerei și a memoriei unui renumit apărător al tronului în timpuri critice: îți vine să te întrebă înflorat: óre cetățenul, când stă înaintea legii — fiă din vina lui, fiă din a altuia, și înainte chiar de-a fi judecat — este el dat legat bulz în mâna judeului și lăsat cu totul jertfă discrețiunii acestuia? Póte óre judele să-l trateze în mod brutal, batjocuritor și să-l provoce în sentimentele sale mai delicate religioase, naționale, de pietate etc? Cu un cuvânt: el, care e scutit de lege și încredut în această scutire, póte óre să tracteze pe un cetățen așa, cum nu se tractăză nici robul, necum om încă liber?

Este óre în interesul justiției țării, ca să figureze ca juđi ómenii de aceia, cari nu știu, că ei nu sunt legea, ci numai nedemni aplicatori ai legii și cari, acoperiți prin lege, dau curs liber naturei lor josnice și patimelor lor față cu aceia, pe cari réua sorte îi aduce înaintea scaunului lor judecătoresc? Este óre cu puțință, chiar și un minut măcar, să mai rămână în scaunul judecătoresc acel jude, care nu știe și nu simte în inima sa, că el este dator după chiamarea sa și după jură-

mântul său de jude, să aplice legea imparțial și strict, chiar și față de fétul său? Se póte, ca să rămână nepedepsit, când e în stare a-se exprima din scaunul judecătoresc despre o lege în vigóre, că este „meghaladott állásponi“ (Punct de vedere, peste care s'a trecut)?

În adevăr, că stări, cum sunt la noi în administrațiune și justiția, cunoscute și suferite, nu sunt nici în Bochara.

Este timpul suprem, ca cetățenimea cinstită și conșcie de demnitatea ei, fără deosebire de naționalitate, să declare sus și tare, că nu vré să aibă pe banii ei scumpi stăpâni tirani, ci funcționari prevenitori, va să dică ómenii, cari respectăză ei în prima liniă legea și o esplică imparțial, cu demnitate, uman și cu maniere îndatinate între ómenii culți.

Să fim solidari cel puțin în aceea, ca să ne scuturăm de pe gât pe acești mici tirani, cari ajunși odată la pita noastră, nu numai, că ne nedreptătesc, dér încă ne și batjocuresc. Altfel putem avé tóte, constituția și legi, că tot iobagi rămânem noi cu toții, și încă iobagii aceluora, pe cari ni-i punem noi pe grumadi, nu legile feudale de odinioară.

De suntem cetățeni conșci de demnitatea noastră, vom sci să facem să pricépă odată și guvernul și să se îngrijescă, ca să avem funcționari și — nu satrapii.

Situația în Austria.

Lupta în contra guvernului și a pactului continuă cu înverșunare. În parlament scene turbulente, în cercurile guvernamentale absolută desorientare, ér Cehii continuă obstrucțiunea tot cu mai mare vehemență.

În ședința de alaltăeri a „Reichsrath“-ului s'a făcut prima cetire a proiectului

pentru cvotă. Proiectul a fost îndrumat comisiunei parlamentare. În contra proiectului a vorbit oratorul principal Forst, dicând că noua cvotă dá Ungariei posibilitatea de a despoia și mai bine pe Austria. El admiră politica națională conșcientă a Maghiarilor și în același timp simte o adencă rușine în fața greșelilor guvernului și a slăbiciunii parlamentului. Aici zace cauza, dice, că Maghiarii câștigă victorii. Forst își încheiă vorbirea sa de 5 óre cu aceea, că partida lui va vota contre cvotei.

Menger combătú pe Forst și vorbi pentru proiect. La finea vorbirei făcu amintire despre discursul lui Bülow și observă, că secolul viitor va fi unul din secolele mari, în fața căruia popórele Austriei ar trebui să înceteze cu inimicițiile, pentru-ca să nu negligeze timpul împărțirii lumii.

Clubul Cehilor a ținut alaltaséra ședință, în care s'a luat deciziunea, că decât în comisiune și în parlament se vor debate mai întâi ordonanțele împărătesci date pe basa §-lui 14 și referitóre la pact, ei nu vor mai face obstrucțiune. La cas contrar însă, toți membrii cehi vor zădărnici prin tóte mijlócele permise, atât în comisiune, cât și în parlament, proiectele pactului.

Lui „Politik“ i-se anunță din Viena: Decă contele Clary își ia în serios problema, atunci a trebuit să decidă asupra dimisiunii ministeriului întreg. Ca urmaș se amintesc contele Pinninszky.

Candidatura lui Pinninszky însă nu se ia în serios. Mai curând e probabil, că decât contelui Clary nu-i va succede a face să se voteze proiectele necesare urgente, locul lui îl va ocupa contele Anton Pace, vicepreședintele curții de compturi.

De altă parte însă să asigură, că Clary nu-și va da demisiunea. Cabinetul său e decis a lupta până în urmă în contra obstrucțiunii Cehilor, pe care guvernul nu-i mai consideră ca făcând parte din majoritate.

FOLETONUL „GAZ. TRANS“.

Patrula.

De S. O. V.

Vin, vin... Uite-i vin!

Așa se auđia în tóamna aceea de două-ori pe fiă-care ți la hanul din capul satului. Odată, când călăreții treceau în golul spre Siret, ca chipu să iscodescă din ce parte s'ar arăta dușmanul; și odată mai spre séră, când osteniți se întorceau la pas, cu carabinele la spate și dălogii lăsați pe gâtul căilor. — Cum ajungeau în dreptul hanului, descălecau cu toții. Soldații, unii rămăneau să țină caii; ceilalți mai cinsteau câte un vin, mai suceau vre-o țigară, ori se întindeau pe érbă la umbra pomilor; ér căpitanul și ofițerii se așeđau la o masă în grădină, unde îi așteptau scaunele înșirate, dela începutul manevrei, de când dănuși patrulau în fiă-care ți pe același drum și înainte și înderét.

Când se auđeau venind, și hangiul și femeia și fata lui săreau cu toții în pi-

cióre, și cât poposea patrula cei dela han nu-și mai sciau unde le e capul de atăta sgomot și grabă.

— He! o bateriă.
 — Încă una. Două...
 — Patru pahare.

Și în sforăitul căilor se auđeau paharele ciocnindu-se; sticlele se deșartă, apoi ér se umplú din nou, și cei ce aduc vinul întră și es repede din beciú și abia mai dovedesc, alergând în tóte părțile, pe unde-i chiamă.

— Aici, mai repede, méi omule! Două am dis...

— Acu, acu, îndată.
 Căpitanul și ofițerii beau și ei.

Nóptea frig; țiua fusese cald și peste miriștele uscate, pe unde ardea ca vara, ér apă, — nicăiri. Când au trecut Siretul înapoi, apa ajungea la pieptul căilor; dér pentru asta este un han în capul satului, ca să nu bea drumeții apă din gârlă.

Și de aceea, ca să-și întorcă lipsa de peste ți, ofițerii beau acuma șili la masa lor de sub nuc, unde îi servece fata hangiului îmbrăcată curățel, sprintenă și ru-

menă de tinerețe și de graba pașilor. — Ea vine, se duce; și apoi ér' vine și ér' plécă mereu după trebă...

Și după ea plécă în fiă-care dată și privirile celor de sub nuc. Păr galben și ochi albaștri, la sate, lucru rar. — Toți sciu; toți véd, că-i așa, și tac. Tac fiind-că .. fiind-că vor.

Până când un locotenent mai vechiú, care își potolise, se vede, mai repede setea, privind-o cum se depărtezá, după ce adusesse o farfuriă cu struguri pentru căpitan, care nu mai bea de câte-va ȓile, — căutând siret spre cel ce-și vedea de farfuriă, îi dișe răsucindu-și mustața:

— Mai bine ne da aici în cvartir. Ce dičí don căpitan?

— Cvartir... și căpitanul cel tinér repetă nedumerit și cam trăgănat cuvântul, ca și cum ar fi fost vre-o vorbă rară, ne mai auđită de densus și greu de înțeles. Și dicând vorba aceea, se înroși; dér așa de puțin, încat cei ce nu sciu să vadă, n'au vedut nimic pe fața celui ce asculta ér' liniștit palavrele locotenentului.

— Eu, vă spun pe cinste, urmă lo-

coțenentul: Când am făcut manevra dela Vaslui eram la al 8-lea. Sfinte Dómnne, să fi vedut, când am plecat din cvartir, și grecóica (femeia unui vechil) și fata ei m'au petrecut până ce-am eșit din sat... Étă, acuma să mé trimetă într'acolo și să sciu, că plesnesce calul, dér m'ăși duce într'o întinsóre. Sărăca Olimpiada, numai ea scie!

— Tac! mé, că te laudí, — îi răspunse unul de alături.

— Eu? mé laud? — Hai, pe ce punem rămășag? Să ți arăt scrisori dela ea... Vai de capul tóu?

Și locotenentul, dând chipiul pe céfă, începú să se descheiă la tunică, privind mândru spre ceilalți și mai ales spre veciul, care pusesse la îndoelă vorbele lui.

Toomai atunci se apropiă și fata cu altă farfuriă de struguri.

— Aștia-s negri, domnule căpitan.

Locotenentul cel vorbăreț, uitându-și de grecóică și de scrisori, haț, să o prindă de mijloc. Ea însă sprintenă îi scapă din mână. — Ofițerii ceilalți începură a se uita pe sus, să vadă nuicile, ér căpitanul, ple-

Dela frați la frați. Studențimea academică română din Viena a adresat „Clubului italian” din parlamentul vienez o adresă de aderență și mulțumită pentru sprijinul acordat deputatului român bucovinean Dr. George Popovici la înaintarea interpelațiunii relativ la starea insuportabilă a Românilor din Bucovina și în special la disciplinarea preoților noștri. Vineri în 1 Decembrie n. s'a prezentat o deputațiune constând din d-nii: Emilian Slușanschi, Caius Brediceanu și Dorimedont Forgași la președintele clubului italian, baronul Malfatti, și i-a predat adresa subscrisă de 39 tineri. Baronul Malfatti a primit de tineri în modul cel mai amical și s'a întreținut cu ei timp scurt, întonând între altele, că numai o alianță naturală între Români și Italieni în parlament poate fi favorabilă intereselor ambelor popoare. Adresa amintită avea următorul text:

„Onorate d-le Baron! Studențimea română din Viena se simte plăcut îndatorată de a exprima onoratalui „Club italian” mulțumitele sale cele mai vii pentru neprețuitul sprijin acordat deputatului Dr. George Popovici și conștii cu ocaziunea interpelării lui relativ la situația insuportabilă pentru Românii bucovineeni, creată de președintele țării Bourguignon. Tinerimea academică română speră, că legăturile frățoșii între poporul italian și cel român, se vor valida încă și pe terenul politic. Binevoit, onorate d-le, de a comunica onoratalui „Club italian” asigurarea sincerei și afectuoasei noastre devotațiuni.”

Obstrucțiunea Cehilor.

În ședința de Miercuri a parlamentului vienez, obstrucțiunea Cehilor a luat o formă nouă. Cehii nu se mai mulțimesc cu discursuri chilometrice, ci asediază presiunile cu decizii și sute de întrebări, cerând ca asupra acestora să se face dezbateri.

Așa în ședința de alături Cehul Berks a adresat presiunii întrebarea, că de ce n'a răspuns guvernul la cele 457 întrebări, ce i-s-au adresat, mărginindu-se a răspunde până acum numai la 11.

Bielohlavek dăse: Am interpellat în afacerea Jidanului Wetschel, a acestui ticălos, care subsapă autoritatea curții. — Berks întreabă din nou pe președinte, dacă este aplecat a provoca pe ministrul de justiție să spună cauza pentru care n'a răspuns la interpelațiile, ce i-s-au adresat. — Președintele răspunde, că va avisa pe ministrul de justiție asupra cestiunii. — Schneider: Ce s'a întâmplat cu Polonia? Ce s'a întâmplat cu sângele Anei Hruza? — Wrabetz: Acest om e bun pentru casa smintțiilor.

Acum încep Cehii atacul în contra președintelui Fuchs.

Stranski exprimă părerea, că președintele trebuia să convoce comisiunea de desaprobari. — Sileni atacă „Reichsrath

Correspondentz”, care i-a publicat greșit vorbirea de ieri. — Brzorad cere, ca cuvintele președintelui dăse cu privire la comisiunea de desaprobari, să fie puse la ordinele d-zei. — Președintele: respinge cererea.

La acesta Cehii provoacă un sgomot infernal. Ei strigă: Nu suferim obrăznicia acesta! Camera trebuie întrebată! În mijlocul salei se adună grupuri grupuri și pe-un moment se pare, că ar voi să se încaere. Mai ales socialistul Schrammel, Cehul Sokol și Mastalka arată mare dispoziția pentru încercare. La asta a dat ansă strigarea unui Ceh către socialistul Zeller: „Unde sunt socialistii. De ce sufer acești faimoși oameni vătămarea regulamentului camerei?” — Schrammel: Partida, care a chemat în camera acesta poliția, nu este îndreptățită de a se plânge de călcarea regulamentului camerei.

Cuvintele lui Schrammel au provocat vifor uriaș. Cehii s'au îndreptat din nou în contra președintelui, l'au injurat și infamat. Sgomotul deveni tot mai mare și nu se putea auzi cuvântul nimerei. Debaterea se întrerupse cu totul. În momentul acesta Bilinski, Engel și alți deputați din dreapta s'au dus la președinte și începură a-l caipa, d-er se vede, că fără de rezultat, deo-ace președintele declară, că nu-i în stare în momentele de față de-a implini dorința Cehilor, d-er, ca să dovedească imparțialitate, va întreba camera la finea ședinței, dacă aprobă părerea lui în cestiunea comisiunii de desaprobari. În urma acestei declarații, liniștea se restabili și camera a trecut la ordinea d-zei, la dezbateri proiectului pentru cvotă.

Răsboiul din Africa sudică.

(Victoriile Burilor. — Englesii înfrânți).

Tristea și mâhnire e pretutindeni în Anglia. Armata engleză din Africa sudică a pierdut trei lupte mari, în trei centre însemnate.

O telegramă cifrată din Londra, pe care Herbert Bismarck a comunicat-o cu ocazia seratei date de președintele parlamentului german, aduce știrea, că Ladysmith-ul a capitulat și s'a predat Burilor.

Se asigură, că în 8 Decembrie n. noaptea Withe a făcut o erupțiune din Ladysmith în două direcțiuni, ca să împartă forța inamicului. Acesta a și fost surprins pe colina Lomdards, d-er reculegându-se în grabă, Englesii fură siliți a-se retrage. Colina acesta domină calea, ce duce în două direcțiuni, și deo-ace lui Withe i-ar fi succes s'o ocupe, el s'ar fi putut refugia cu armata din Ladysmith.

D-er nu i-a succes. În noaptea de Duminecă spre Lună Withe a încercat să facă a doua erupțiune, d-er nici acesta nu i-a succes, ba a pricinuit Englesilor pierderi însemnate. Lună la amiazi — deo-ace într'a-

devăr așa a fost — Withe a arborat stindardul alb, anunțând, că se predă, după o rezistență de 40 de zile. Buller nu i-a mers în ajutor. După rapoartele engleze el nu dispune decât de 23,000 de oameni, 6—7 baterii de tunuri, cu cari nu cutază a ataca pe Buri la riul Tugela, ca nu cum-va să fiă și el bătut și rușinea să fiă completă.

La sud, după înfrângerea lui Gatacre la Stormberg, acesta a fost din nou bătut la Molteno, cu pierderi mari. El nu s'a putut refugia din Queenstown, decât cu o mică frântură de armată. Gatacre plecase vineri din Queenstown cu trei regimente de infanterie, 800 călăreți și două baterii, pe tren până la Molteno. De aici cu jumătate armată a plecat la Stormberg, unde se scie ce a pățit. Retrăgându-se de la Stormberg la Molteno, Buri l'au atacat din nou și l'au bătut rău, așa încât Gatacre a fost silit să evacueze Molteno. Disordinea în armata lui Gatacre fu atât de mare, încât artileria engleză a puscăt contra propriei infanterii, săvârșind pustiire grozavă.

A treia înfrângere au suferit-o Englesii la Modder-River. Sâmbătă seara generalul Methuen și a dus înainte artileria contra poziției Burilor de pe lanțul de coline la Madersfontein. Duminecă dimineața s'a început focul de tunuri, care a durat ziua într-aga. Cătră seară tunurile Burilor au încetat și se pare, că Buri ar fi demoralizați. Lună des de dimineață Methuen a început din nou atacul din tunurile de mare, în care timp infanteria engleză înainta încet. D-er focul tunurilor engleze n'au speriat nici decât pe Buri, și când cavaleria britanică a ajuns în linia focurilor din puscile Burilor, urmă o grozavă catastrofă. Buri trimeteau mărtea fioroasă printre Englesii, și acestia se treziră de-odată, că nu mai pot pași nici înainte, nici înapoi. Steteau incapabili în fața inamicului, care îi avea în mâinile sale. Pierderea Englesilor fu colosală și o brigadă, care forma frontal, a pierit aproape totul.

O telegramă din Ladysmith sosită la Londra în 5 l. c. (via Pietermaritzburg) spune: „Situațiunea e foarte gravă; inamicul își rectifică tirul, granatele sale ne fac pagube enorme; trebuie să evacuăm spitalul; răniții au fost transportați în altă parte. Două alte tunuri de calibru mare fură puse de Buri la 4000 metri și ne fac pagube enorme. Buri întrebunțază acum 3 tunuri de calibru mare, Hovitus, 2 baterii montane, mai multe tunuri de asediu și baterii de munte. Am avut câți-va morți și răniți. Porțiile de mâncare s'au micșorat. Situațiunea devine pe zi-ace care și tot mai grea. Pierderile noastre se măresc.”

Diarul „Temps” spune, că înfrângerea lui Gatacre la Stormberg e supărătoare din punctul de vedere militar și poate fi desastroză din punctul de vedere moral, încurajând pe burgherii la rebeliune.

cându-se, să guste din strugurii cei negrii, s'a înroșit, încât ar fi putut să bage de seamă chiar și cei ce nu sciu să vadă, — afară de cel care sporovăia mereu și care, potolindu-și prea repede setea, începuse acuma a desface scrisorile cu pricina.

Ca un stol de rândunele speriate călăreții plcă iute, fiind-că er' au întârziat la han. D-er caii sunt acuma odihniți și tot au vreme să ajungă cu lumină până în tabără. — Sciu ei din alte seri când întârziaseră și mai mult.

În singurătatea de toamnă a câmpului pustiu ei se duc, se duc, se duc, cu mantalele fluturate de vânt, până ce, dela han, ceia care îi privește din grădină, îi pierd din ochi în zarea depărtată. Cel din urmă, care se mai zărește în amurg, e un călăreț pe un cal alb, galopând alături cu ceilalți.

Apoi pierde și el în fundul câmpului rămas gol.

II.

Manevra s'a sfârșit. Șesul întreg s'a liniștit de ropotul călărimii și de trimbița-

tu depărtat al gornștilor. D-er până târziu erna, când lupii se adună în cete și urlă de fîme pe luciul câmpiei albe de omăt, un călăreț pe un cal alb și albit de vifor străbate încă șesul de lângă Siret rupând troianul, care ascunde peste tot drumurile. În puterea nopții înțeleptul dobitoc scie și ține singur calea, grăbind mereu să ajungă, cu toate că pintenii călărețului nici nu-l ating.

Apoi dela o vreme câmpia s'a liniștit cu desăvârșire.

A trecut și după și. A sosit primăvara; a trecut vara; a început toamna; d-er călăreții nu s'au mai ivit. Ei patrolau ărași, d-er în ținuturi depărtate ale țării și la hanul de pe malul Siretului de gâba s'au copt pomele; de gâba s'au copt strugurii cei negri.

De gâba... Din zare nu se mai vede nimeni venind, ca adus pe vânturi. Nimenea, nimenea...

Și totuși în fă-care seară de cât-va timp fata cea îngălbenită la față, așteptă ărași în grădina hanului, scind, că n'așteptă numai pentru d-nsa.

Cu brațele înmărmurite ea își cu-

prinde pieptul, își cuprinde sinul, și îi e t-ēmă de d-nsa; e străină de ea însă-și. A fugit din casă. Ori-ce vrbă, a celor dimprejur, o speria. Ori-ce frunză, care se mișcă în apropiere, o trezesce din gânduri depărtate...

D-er plânsul chiamă înzadar, pe cel ce nu se mai gândesce să mai vină. El nu se arată de nicăiri. Nu mai vine; nu mai vine, nu mai vine...

În sfârșit pe o noapte senină și rece pe malul Siretului s'a ivit un chip omnesc. E îmbrăcat în alb; abia deo-ace e îmbrăcat... Unde s'a ivit, malul e înalt; ărdincolo riul se lătesce, se infundă în răchiți mărunt, ca o ărbă mare crescută din fundul unui lac liniștit.

Vedenia, care s'a oprit privind o clipă din înălțimea malului, pomnesce ărași.

Face un pas, face doi... și, speriată de sgomotul apei, o pasere de noapte trecu în sbor prelung spre malul cu răchiți, lăsând în urmă riul, care sub lumina rece a lunii curgea din nou liniștit, ca o apă din lumea morților. („Conv. lit.”)

Var Office a telegrafat la Canterbury să se pregătească plecarea la Capetown a tuturor trupelor disponibile.

Diarele militare se tem, ca eșecul suferit de generalul Gatacre să nu compromită în mod serios pozițiunea generalului engles Methuen.

*

Telegrame din Capstadt aduc știrea, că revolta Africanderilor e pe cale de a deveni generală.

La Capstadt domnesce o mare descurajare.

Diarul „Standard” prevede o catastrofă colosală.

O telegramă din Dublin spune, că în consiliul comunal primarul a ținut, între ovațiuni, un violent discurs contra războiului. Consilierii s'au despărțit strigând: „Trăească Krüger!”

*

Cercurile militare din Londra încep să se convingă, că situațiunea e desperată în Africa de sud, cu atât mai mult, că mii de Olandezi, cu cât Buri înaintază, se unesc cu ei.

Se confirmă știrea, că generalul Methuen, care e cu totul încunjurat de rebeli, e pierdut.

Consiliul de miniștri în ședința de Marți a respins demisia, pe care și-o dăduse lordul Chamberlain.

*

Diarele engleze critică foarte aspru pe generalul Gatacre, în urma înfrângerei suferite la Stormberg. Ele spun, că Gatacre avea deja reputațiunea unui foarte mediocru general.

Unele diare asigură, că colonelul frances Villebois dirigează operațiunile statului major al Burilor.

Se confirmă știrea, că la lupta dela Stormberg Englesii au fugit în disordine urmăriți de granatele Burilor.

SCRIRILE DIIL.

— 3 (15) Decembrie.

Regele Carol la expozițiunea dela Ateneu. Marți, la orele 2 jum. după amiazi, M. S. Regele Carol însoțit de ajutorul de serviciu, a mers la Ateneu pentru a vizita expozițiunea de pictură și sculptură a artiștilor în viață. La intrare, Sveranul a fost întâmpinat de d-nii V. A. Urechia, A. Stăncescu, general Algiu, Mirea și toți artiștii esposanți. Regele, condus de d-nii Urechia și Mirea, a vizitat toate saloanele expozițiunii oprindu-se la fă-care lucrare și binevoind a-se întreține pe rând cu fă-care din esposanți, apoi exprimându-le înalta sa mulțumire, pentru progresul ce constată în această ramură a artelor frumoase, s'a întors la Palat.

Societatea „Elisabeta-D-omna” și s-eracii. Sâmbăta trecută la orele 8 și jum. seară M. S. Regina României a intrunit la palatul din capitală peste 60 din d-omnele, cari compun societatea de binefacere „Elisabeta-D-omna”, aflată sub înaltul S-eu patronaj, și după ce comitetul a prezentat situațiunea fondurilor societății, s'au luat dispozițiuni pentru o grabnică împărțire de ajutoare la s-eracii.

S-erbii pentru limba lor. Din Beo-cherecul-mare se scrie, că reprezentanța comunei s-erbeci Araci (comit. Torontal), în ședința sa din urmă a adus hotărîrea — la propunerea preotului romano-catolic de acolo, Macra Imre, — că protocoalele sale de aici înainte le va redacta exclusiv în limba s-erbă și numai conclusele, cari vor reclama aprobarea autorității legale superioare, le va traduce și în limba maghiară.

Conveniri românesce în Viena. „Patria” primesc știrea, că colonia română din Viena a decis, la inițiativa d-lui colonel Lupu, de a ține în fă-care lună o convenire cu scopul de a îndruma un contact social mai viu între Românii de acolo. Prima convenire de acest fel s'a ținut Mercuri în 6 n. l. c. și a reușit foarte bine. Un

program foarte variat a oferit coloniei ocaziunea de a vedea în convenirile aceste o instituțiune de tot salutară. Cuvântul de deschidere l-a rostit d-l col. nel Lupu, apoi a ținut d-l prof. Filimon un discurs foarte interesant asupra Basarabiei, s'a cântat la piano, un cor de tineri academici a executat mai multe cântece, între cari „Cisla“ a avut un succes deosebit, s'au declamat anecdotele de Th. Speranță „Ion la teatru“ și „Bețivul“ și în modul acesta s'a petrecut colonia până după orele 3 dimineața, când s'au despărțit toți cu dorința: „La grabnică bună vedere“.

O nouă operă românească. La teatrul național din Bucuresci se pregătesc o operă nouă, a cărei aută este regina Carmen Sylva. Cu privire la această operă se scrie în ziarul „N. Freie Presse“ din Bucuresci următoarele: „De-a avut compozitorul Hallström (compozitorul operei — Not Red.) capacitatea să primescă ocaziunea, dată de autărea încoronată și să dea ideilor ei prin muzică expresiune adevărată, apoi sigur va ajunge opera „Neaga“ să fie reprezentată și pe scenele altor teatre și fără îndoială va satisface pe deplin așteptărilor publicului. „Neaga“ este numele unei fete române de țeran, a cărei sorțe a descris-o Regina Elisaveta într-o novelă de ale sale. De istoria acesteia de amor, atât de simplă, se lăgă o mulțime de icône caracteristice din viața poporului român“.

„Carmen Sylva“, societatea română academică social-literară din Graz, s'a constituit pentru anul administrativ 1899—900 în modul următor: Președinte: Valeriu Popescu stud. med., secretar: Pompeiu Fărcașiu stud. fil., cassar și bibliotecar: Ioan I. Fometescu stud. med.

Recensământul populației în România. Serviciul român al statistice generale de pe lângă ministerul domeniilor aduce la obștesca cunoștință, că în dimineața zilei de 1 Decembrie viitor se va începe în tot cuprinsul țării recensământul general al populației. Acest recensământ va fi făcut de comisiuni speciale numite de primăria fiecărei comune urbane și rurale. Pășind către îndeplinirea îndatoririlor lor, comisiunile vor intra în fie-care casă și vor întreba pe capul familiei său în lipsă pe cel mai bătrân despre numele și pronumele, vârsta, starea civilă, religiunea, cetățenia și meseria tuturor persoanelor, care locuiesc în casă, înscriind pe anumite foi răspunsurile, ce se vor da asupra acestor întrebări.

Minunile... curajului Cetim în „Drapelul“ de Joi: Un caz, care de sigur va mira pe mulți, s'a întâmplat cu ocazia viscolului. Etă despre ce e vorba: D-l Dr. Urechia, care făcea minuni în medicină și în presă, a făcut și o minune în contra viscolului. Simpaticul doctor fusese chemat Joia trecută la un client bolnav din Boliținu. Acolo a fost apucat de viscol. A doua zi Vineri a încercat să se întorcă în Capitală, dăr a fost imposibil. A încercat și Sâmbătă și Duminecă și Lună, dăr degăba. S'au pus la sania patru cai, apoi patru boi, apoi șese boi, opt boi... dăr cu neputință de continuat drumul. Sania se întunda în zăpadă și cu toate sfortările bietelor animale, nu se putea urni din loc. Doctorul, vădând că e amenințat să stea la Boliținu cine scie câtă vreme, a luat o hotărâre eroică de a veni pe jos în Bucuresci. E o încercare temerară, veți dice. Tot așa a dis și gazda. Toate rugămintele n'au putut opri pe doctor, și Marți dimineața a pornit-o pe jos în spre Bucuresci. Aci îl vedeai pe doctor (vorba vine, căci numai cerul îl vede) înotând în zăpadă când până la gheunghi, când până la brâu, când perșându-se între munții de zăpadă. Curajul însă îi dădea puteri și înainta, înainta mereu, bravând pericolul vreunei haite de lupi, — noroc că nu s'a arătat nici una. Și astfel doctorul Urechia, luptându-se cu troienele, a parcurs după mai multe ore de drum distanța de 20 de kilometri și a ajuns teafăr și sănătos în Capitală.

Busturile lui Lascar Catargiu și Al. Lahovari vor fi așezate în cursul săptămânii viitoare în incinta Camerei deputaților.

Zăpada și comunicațiile în România. După o muncă uriașă, linia Bucuresci-Verciorova a fost destupată așdî dimineața. In aceea zi la amădi — serie „Timpul“ de Mercuri — a sosit în gara de nord (Bucuresci) trenul de Verciorova, care trebuia să sosescă alaltăeri, Duminecă. Acest tren s'a înomolit lângă gara Titu, așa că pasagerii au fost nevoiți să petreacă de Sâmbătă noaptea până Mercuri dimineața la Titu. Pentru destuparea liniilor s'au angajat mii de săteni, cari lucrăză neconștit, ajutați de mașine cu pluguri. Cu toate că Mercuri noaptea a nins în numorese localități din țără, zăpada nu a cădută în așa mare cantitate, spre a astupa ér liniile desfundate. Prin unele localități din Moldova a fost și viscol, dăr a durat puțin. În Dobrogea a cădută în forțe multe locuri plôie abundantă, dăr care nu a topit decât pe jumătate stratul de zăpadă. Marți și Mercuri Marea-negră a fost foarte agitată.

Inchiderea navigației pe Dunăre. Viscolul, care domnesce în România a amorit și ultima animația din porturile române. Pe Dunăre băntue o furtună puternică și ninsorea desă nu permite vederea nici la 50 de pași depărtare, așa că navigațiunea întâmpină cele mai mari greutăți. Cu începere de eri se pôte socoti, ca suspendată circulația vapoarelor pe Dunăre. Toate vasele din porturi deja de trei zile au lucrat până eri la terminarea operațiunilor de încărcare și descărcare. Vaporul S. M. R. „Constanța“ a încărcat de urgență cereale în docurile din Galați, ca să nu fiă prins pe Dunăre, ci să pôte eși pe Mare, de unde nu se va mai întorce decât la primăvară. Remorcherul „Dragoș“ al N. F. R. a plecat din Galați cu ultimul șlep Nr. 140, încărcat cu mărfuri spre Turnu Severin, închidând navigația. Vaporul „Oriental“ a făcut ultima cursă dela Galați la Brăila. Vaporul „Principale Carol“ a plecat la T-Severin, unde va ierna, făcându-i-se în timpul iernei, ca și vaporului „Oriental“, reparațiile necesare. Vaporul austriac „Friedrich“ a fost pornit la Măcin, unde va ierna și va fi reparat. În locul său a pornit în cursă la Tulcea vaporul „Radetzky“.

Rusia și situația financiară a Muntenegrului. O scire rusescă spune, că în urma unei cereri a guvernului Muntenegrului, ministerul de finanțe din Rusia va trimite un funcționar superior la Cetinje pentru a se informa de starea financiară a principatului și de starea lui economică. Funcționarul în cestiune va studia cu deosebire veniturile, cheltuielile și datoria publică. Pe baza studiilor sale el va propune proiecte pentru a îmbunătăți situația financiară a Muntenegrului.

Ponișori de Crăciun se află de vândare, începând din 16 Decembrie, în curtea localului magistratului orașenesc din loc (Strada Porții Nr. 63.)

Esplosia unui cazan. Marți după amiazi, pe când funcționau băile dela ospiciul „Cerlenti“ din calea Șerban-Vodă 199 (Bucuresci), s'a produs o teribilă esplosia. Cazanul a sărit în aer, acoperișul casei, ferestre, uși și o parte din ziduri au fost aruncate în toate direcțiunile. Cazanul a sărit, sfărâmat în stradă. Zidurile camerei, în care s'a produs esplosia, sunt cu totul scrobite. Cu tot accidentalul acesta teribil nu este de înregistrat din fericire nici un accident de persoane. Causa esplosiei nu e cunoscută până acum. Se crede, că e produsă din o supra producere de abur.

1. **Aplicarea multiplă.** Nu există mijloc mai bun, care se pôte aplica la diferite casuri, ca Molls Franzbrantwein care alină durerile, întâresce nervii și muschi întrebunțându-se ca adaos băi etc. O butelie 90 cr. se pôte procura zilnic prin poste dela farmacistul A. Moll liferantului curții din Viena Tuchlauben 9. În depourile din provincie se se cêră espresu preparatele lui Moll, provădute cu marca de contravenție și subscriere.

„România Jună“, noul diar cotidian național independent, publică în fruntea numărului său 1 dela 2 (14) Decembrie a. c. un articol intitulat „Menirea României Jună“ în care într'un limbaj clar și decis își desfășură programul activității sale. Găsim între altele în acest articol următoarele constatări și declarațiuni:

„România Jună“, organ de publicitate independent de partidele politice, va fi o tribună liberă pentru discuțiunea cestiunilor noastre publice, dăr o tribună liberă într'o sferă de idei general determinate.

„In cestiunile de drept public, diarul se va ține în cadrele Constituției, va pleda însă pentru întărirea spiritului de autoritate a statului și pentru înlăturarea defectelor regimului nostru parlamentar, defecte, ce isvorăsc mai ales din practica lui.

„Monarhiști convinși, vom ținde la înrădăcinarea sentimentelor de lealitate și devotament pentru dinastia țării.

„Organ național în înțelesul larg al cuvântului, „România Jună“ va avé în vedere mai presus de toate interesele patriei și ale nămului românesc pe toate tărîmurile dezvoltării lor, și va lupta ast-fel pentru păstrarea individualității rasei noastre în toate instituțiile și în întreaga noastră viață publică.....“

Spune mai departe, că va susține idei în sensul de a-se lărzi sfera educațiunii și va îmbrățișa cu o deosebită solitudine cestiunile, cari privesc înălțarea morală, intelectuală și religioasă a poporului. Va da o particulară atențiune armatei naționale. Apoi continuă:

„In cestiunea națională propriu disă, nefiind vorba numai de platonice simpatii și de reflexe umanitare, ci de însăși existența întreg nămului românesc, vom discuta această cestiune din toate punctele ei de vedere și vom da într'eg concursul nostru ori-cărei mișcări înțelepte, menite a veni în ajutorul celor ce luptă sub stăpâniri dușmane naționalității noastre. În ordinea economică, vom căuta în prima linie a deștepta și a ține în public viu interesul pentru o soluțiune echitabilă a cestiunilor agrare, pentru exploatarea rațională de către stat și particulari a bogățiilor pământului și pentru înaintarea și aședarea temeinică a comerțului și industriei țării. Vom stărui ast-fel ca, prin discuțiuni obiective și seriose, să luminăm opiniunea publică asupra nevoilor țării și a mijloacelor de îndreptare, ferindu-ne de polemici sterile și nedemne.

„In serviciul nostru de informațiuni nu recunoșcem decât o singură liniă de conducere: adevărul, ori-care ar fi el.

„Ceea-ce privește atitudinea noastră față de partidele politice, ea reiese clar din cele disă până aci: neavând ambițiunii de parvenire și absolut liberi de ori-ce legături politice, vom discuta măsurile propuse, fiă de un partid, fiă de altul, susținând pe acele cari, după acestea ale noastre convingeri, vor fi în interesul obștesc, și combatând ori-ce tendință, ce ni se va păré că nu răspunde la trebuințele adevătate ale Statului său ale poporului.

„Ast-fel „România Jună“ va lupta mai ales pentru îndrumarea politicei noastre pe adevătata cale a binelui public, pledând mereu pentru o luptă onestă și desinteresată....“

Călindare pe anul 1900.

„Călindarul nou“, a apărut în editura Tipografiei Ciureu & Com. din Brașov. Conține pentru fie-care lună povețe economice și povețe pentru învățatori; o mare parte din călindar e ocupată cu tarifele postale și telegrafice. În partea literară: Florea Codreanului de I. Bota; Anecdote; urmăză vre-o cincî poezii, povețe etc. Prețul 25 cr. (cu posta 30.)

„Călindarul nostru“ a apărut în editura „Tribunei Poporului“ din Arad. În partea literară conține: Doina, de G. Coșbuc; Veacul nostru, de I. Slavici; Lupta vieții, de Coșbuc; Legea și moșia; Ion C. Brătianu (biografie și portret) de S. Albini; Din trecut, de G. Hodoș; Ungurii și Avram Iancu, de Russu-Șirianul; In Nirvana, de Caragiale, Brădușă toamnăică, de Manțeluzza; De-ale Francesilor; Duhul adevărului, de V. Goldiș etc. Prețul 30 cr. (cu posta 35.)

„Călindarul purtativ“, întocmit și editat de Ioan Baciu, preot gr. cat în Șoimuș, redactorul „Revistei Ilustrate“. Conține 143

pag. format mic. Pe pag. primă se află portretul editorului. Conține obiceiurile părți calendaristice (têrguri, timbre, tarifa taxelor postale etc.); apoi povețe economice și igienice; Ceva despre băile dela Sângeorgiu român; câteva registre pentru însemnarea simbriei servitorilor etc., statutele reuniunii „Caritatea“ din Șoimuș, ér la urmă anunțuri. În text se află vre-o 17 ilustrațiuni. Costă broșat 40, legat în carton 50, în pânză 70 cr.

Literatură.

În editura Johann Ambrosius Barth din Lipsca a apărut al 6-lea raport al Institutului pentru limba română din Lipsca (Seminar român) intitulat „Sechster Jahresbericht des Instituts für rûmenische Sprache (rûmenisches Seminar) zu Leipzig. Herausgegeben von dem Leiter des Instituts, prof. Dr. Gustav Weigand“. Volumul se estinde pe 398 pagini, cuprindând o prefață și raportul anual, Dialectele române de pe Someș și Tisa, Codex Dimonie, de Dr. G. Weigand, și un Glossar istro-român de Dr. Arthur Byhan. În prefață și în raport se cuprind date referitoare la semestrul de vară 1898 și la semestrul de ernă de pe 1899. Institutul a avut anul acesta 24 elevi, între cari 11 Români, restul 10 Nemți, 1 Rus, 1 Danes și 1 Engles.

*

În editura librăriei Ciureu din Brașov au apărut următoarele cărți potrivite pentru popor: „Insula morților“, tradusă după R. Voss, de Andrei Bărsănu. Prețul 25 cr. seu 60 bani (cu posta 28 cr.) — „Doina și strigături de dragoste“, adunate din cătania de Toma Gălbăză, sub-oficer c. și r. Conține vre-o 70 de poezii populare frumoase. — „Geografia pentru școlile populare“, întocmită pe baza planului ministerial de învățământ. Partea primă pentru cl. III și IV, de Vasile Goldiș. Cu numorese ilustrațiuni și harte colorat. Prețul 35 cr. — Din Biblioteca teatrală, edată de societatea pentru crearea unui fond de teatru român, au apărut până acum șapte numeri; n-rul din urmă (7) este: „Unde dai și unde crapă“, comediă în două acte de Al. Cosmar, localisată de Iuliu Popescu. Prețul 25 cr. (cu posta 28.)

ULTIME SURI.

Viena, 15 Decembrie. Situațiunea parlamentară continuă a fi critică. Cehii nu se abat dela obstrucțiune. Majoritatea dreptei pôte fi considerată ca desființată.

Praga, 14 Decembrie. „Narodni Listy“ publică un articol intitulat: „Ruinele dreptei parlamentare“, în care dice, că drepta din parlament și majoritatea nu mai există. Nimi-cirea ei s'a hotărît în 17 Octomvre și opera de descompunere s'a început deja din zilele dela Ischl. Deputații cehi n'au putut fi înșelați, dăr a succes totuși să fiă izolați. Cabinetul Clary pôte acum să-și facă o majoritate, cu care să guverneze mai departe.

Londra, 15 Decembrie. Infrângerea colosală a lui Methuen produce pretutindenî cea mai mare consternare și iritațiune.

Londra, 14 Decembrie. Spiritele sunt aici grozav de deprimare în urma desastrelor dela Molino și Modder-River. În urma acestor pierderi ministrul de război a decis să pregătescă a trimite în Africa al 7 lea corp de armată și să mobilizeze diviziunea a 8 a. „Times“ cere să se trimită urgent 30,000 de omeni. S'a decis formarea a trei baterii noué.

Londra, 14 Decembrie. În lupta dela Modder-River a cădută un colonel și un major engles. Din brigada highlander au scăpat numai 160 de omeni. Buri n'au avut, decât 4 morți și 9 răniți.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Mair.

